

Bizigarritasuna helburu

NAROA ELORTZA
GORROTXATEGI

Grebek laguntzen digute ideologiazioan, kontzientziazioan, kolektibizazioan. Greba prozesu bat da, lanuzteaz harago. Epe motzean emaitzak lortu gabe ere –galdetu bestela Gasteizko lorezainei edota Gipuzkoako erresidentzietako langileei–, borrokarako eta antolakuntzarako kultura indartzen du.

Urte luzetako borroka feminista eta sindikalari esker, eta 2023ko greba feministak aldarrikatutako zaintza eskubide kolektiboak mugarri gisa dugula, kontziliazio eta zaintzari begira aurrerapauso itzelak lortu ditugu lantokietan. Urtez urte jaiotza eta adopzioagatiko baimeak nabarmen luzatzeaz gain, txikien zaintzarako 8 asteko baimenak onartu zituen Estatu espainiarreko gobernua 2023an. Bi aste gehiagoko baimen ordainduak, berriz, 2025ean. Gurasoontzako bakarrik ez, bizikide eta familiar-tekoen ospitaleratze eta mendekotasun egoeretarako ere baimenak luzatu dira –enpresek legearen interpretazio oso ezberdinak egiten dituzten arren–.

Gero, legeaz gaindi, negoziazio kolektiborako sindikatuak osatutako plataformek bilatu dituzte bestelako kontziliazio neurriak, pertsonak erdigunera eramateko estrategiak landuz. Kooperatiben kasuan, bazkideon ahaleginari eta kontzientziazioari esker saiatzen ari gara aurrerapausoak ematen; dola bere espazioa aitortu eta emanda, adibidez.

Dena den, adinean aurrera goazen heinean, guraso edota ahaideen gaixotasun eta ezintasunek gure agendetan gero eta espazio zabalagoa hartzen dute. Egoitzak, ospitaleak, eguneko zentroak... gero eta sarriago errepikatzen zaizkigun egoerak dira, gure osasun propioan eragiten dutenak. Zein den sarri gure irtenbidea? Familia medikuak osasun mentalarengatik baja ematea, gaixotasun arruntez moztortuta. Zaintzari bere lekua aitortuta, tresna osagarriak behar ditugu, sisteman lan erreproduktiboari ere espazioa emango diotenak. ●

Euskal zinea

GORKA PEÑAGARIKANO GOIKOETXEA

Iragan berria den Donostiako Zinemaldian euskarazko hiru lan eskaini dira prestigiozko Sail Ofizialean: *Maspalomas*, *Karmele* eta *Zeru ahoak*.

Festibala gutxi gorabehera erdira heldu zenean ohartu nintzen laugarren bat ere bazegoela *euskal zinea* labelarekin: *Los domingos*. Bilbon grabatu dute, barakaldar batek zuzendu du eta aktoreen artean badira gurean ibilbide esanguratsua egin dutenak. Euskaraz, dena dela, dozena erdi izen euskaldun, lau “agur” eta kantu bat baino ez dira entzun filmean.

Zinemaldia amaitu bezperan ohartu nintzen Sail Ofizialeko bosgarren film bat ere bazegoela *euskal zinea* markarekin: *Los tigres*. Andaluzian grabatu dute, andaluziar batek zuzendu du eta aktoreen artean ez dago euskal herritarrik. Ekoizleetako bat da donostiarra, euskal hiztuna. Filmean, hitzik ez euskaraz, jakina. Huelvan kokatzen den istorio batean nork hitz egingo du euskaraz?

Jaialdia hasi aurretik, Donostiako Zinemaldiaren antolakuntzak letra larriz iragarri zuen 38 euskal ekoizpen proiektatuko zirela. Hau da, edo Euskal Herrian grabaturiko –EAEn suposatzen dut– edo hemengo ekoiztetxeek parte harturiko 38 lan. Horietatik bost dagoeneko iragarri dizkizuet. Gainontzean badira euskaradunak, ez dezagun bestelakorik ulertu. Baina auzia horixe da: hartu dugula dinamika bat, ekintza “kultural” handi gehienek bezalaxe, urtetik urtera zifra handitzen joatean datzana, eta hori da, dirudienez, “señale ona”. Baina denbora kontua da. Zineman, urteren batean, hasiko da beheraldia: moztuko dituzte pizgarri fiskalak. Orduan hasiko gatzazkio zifrari letra begiratzen.

Ez dut konprenitzen nori interesatzen zaizkion zifra puztuak. Zeren, ez didazue esango zentzua duenik andaluziar batek Andaluzian grabatu eta Andaluzian kokatu duen filma *euskal zinea* izateak. Horregatik, ez dut sinesten 38ko zifra hori. Eta letra txikia gehiago arakatzea proposatuko nuke. Esaterako, nork bere buruari galde diezaioala ea *euskal zinea* diren Euskal Herrian ekoiztu arren erraz ederrean Valladoliden kokatu daitezkeen filmak, nagusiki, ez euskarak eta ez Euskal Herriak ez dutelako pisu ñimiñorik ere. Baina horiei *euskal zinea* esaten diegu; are harroago, gainera, Urrezko Maskorra irabazten badu. Jakin nahiko nuke Miarritzen edo Tafallan kokaturiko eta erdara hutsezko lanari *euskal zinea* deitzeko zirkinik ere egingo ote genukeen. Sariren bat jasoko balu, agian bai.

Iragan berria den Zinemaldian, Kursaaletik irten eta parean ikusi ditugu hiru afixa handi, hiru film iragartzeko: *Rondailas*, *Los tigres* eta *Los domingos*. Aldamenean, Netflix multinazionalaren kartela: “Zine espainiarrarekin dugun maitasun istorioak lekua du Netflixen”. Uste dut geu bizi garela pelikula batean, geure errealtate fikzio bihurtzen, zifrekin engainatzen. Atzeritarrek pizgarri fiskalak maite dituzte, eta ez euskara eta Euskal Herria. ●